

ΞΕΡΕΙΣ, ΚΑΛΕ ΜΑΝΟΥΛΑ, ΤΙ ΟΝΕΙΡΕΥΤΗΚΑ;

I

Στ' ἄρρωστος τοῦ ἀγοριοῦ τῆς τὸ προσκέφαλο
Κάθονταν καὶ σιγόκλαιγε ἡ μητέρα,
Γιατὶ ποτὲ γι' αὐτὴν δὲν ἐξημέρωσε
Ἀκόμα ὁ ἥλιος εὐτυχιάς ἡμέρα.
Ἡ ἔρμη! θὰ τσακιστεῖ, λές, ἡ καρδούλα τῆς—
Ἔτσι σκυφτὴ ἀπὸ μαῦρο πόνο κλαίει.
Μά, νά, τὸ ἀγόρι τώρα χαμογέλασε
Καὶ μὲς στὸν πύρετό σιγὰ τῆς λέει:

—Ξέρεις, καλὲ μανούλα, τί ὄνειρεύτηκα;
Εἶδα στὸν οὐρανὸ πὼς εἶχα ἀνέβει·
Χιλιάδες ἀγγελάκια ἐκεῖ μὲ δέχτηκαν,
Μ' αὐτὰ νὰ πάω ἡ καρδούλα μου γυρεύει.
Κεῖ πάνω κρῦο καὶ πείνα δὲ φοβόμαστε,
Κι' ἀπ' τὸ Θεὸ φτερουγες θὰ ζητήσω,
Καὶ θὰ σὲ πάρω ἐκεῖ ψηλὰ καὶ σένανε,
Δὲ θέλω ἐδῶ μονάχη νὰ σ' ἀφίσω.

II

Τὴν ποὺ ἀγαποῦσε ὁ νιός, στὸν Πλάστη γύρισε·
Κοιμᾶται πέρα ἐκεῖ στὸ κοιμητήριον.
Πάρα πολὺ μεγάλο πάλι στάθηκε
Καὶ τοῦτο τῆς καρδιάς του τὸ μαρτύριον.
Στὸν πρῶτο πόνο ἀπάνω, λιγοθύμησε,
Τῆς μάνας ἡ καρδούλα σταματάει,
Μά, νά, τὰ μάτια τώρα ὁ γιός τῆς τ' ἀνοιξε
Κι' ἀρχίνησε σιγὰ νὰ τῆς μιλάει:

—Ξέρεις, καλὲ μανούλα, τί ὄνειρεύτηκα;
Εἶδα στὸν οὐρανὸ πὼς εἶχα πάει.
Πόσο βαριὰ θλιμμένη ἡ Κατερίνα μου
Σὰν ἄγγελος κεῖ πάνω τριγυρνάει!
Κι' ἔτσι μὲ παρακάλεσε μὲ κλάσματα:
«ὦ, μὴ μ' ἀφίνεις μοναχὴ ἐδῶ πάνω!»
Λοιπὸν σοῦ ἀφίνω γειά, καλὴ μανούλα μου,
Στὸν οὐρανὸ τὸ γάμο μου θὰ κάνω.

III

Ἐνα ζευγάρι γέροι, γέροι κάτασπροι
Πρῶτ' ἔχουν στὴν αὐλὴ μαζί καθίσει.
Πὼς τὴν καρδιὰ τοῦ γέρου κάτι πλάκωνε
Βαρύ, τῷχεν ἡ γριὰ παρατηρήσει.
Καὶ τοῦ χαϊδεύει τᾶσπρα του μαλλιὰ:
«Γέρο μου, πές μου, τί σὲ τυραννάει!»
Καὶ κείνος μὲς στὰ μάτια τὴν κοιτᾷ
Κι' ἔτσι δὴ τὸν καμὸ του μολογᾷ:

—Ξέρεις, καλὲ μανούλα, τί ὄνειρεύτηκα;
Στὸν οὐρανὸ εἶμαστε εἶδα ἀνεβασμένοι·
Σὰν τότε γὼ παιδί, καὶ σὺ ὅπως ἄλλοτε,
Σὰν τὴν τριανταφυλλιά τὴν ἀνθισμένη.
Στὸν κόσμον τοῦτον κάτω πὰ τί θέλουμε;
Τὴ λύτρωσή μας τώρα ἐμεῖς ζητᾶμε·
Ἔλα λοιπὸν, γλυκεριά, ἀκριβὴ μανούλα μου,
Κι' οἱ δυὸ μαζί στὸν οὐρανὸ νὰ πᾶμε.

(Λεύτερα ἀπ' τὸ γερμανικόν)

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΣΤΑ ΞΗΜΕΡΩΜΑΤΑ (*)

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ **

Τρεῖς ὥρες εἶχαν περάσει ποὺ στεκόμαστε στὴ γωνία τοῦ δρόμου καὶ περιμέναμε μήπως τύχει κἄνας σκοτωμένος ἢ λαβωμένος νὰν τὸν πᾶμε στὸ πρόχειρο νοσοκομεῖο ποὺ εἶτανε (μαζί μὲ 52 ἄλλα σὲ διάφορα μέρη τῆς Μόσχας) στὶς σάλλες τοῦ Ὁδείου. Εἴμαστε ἔξη, ὁ γιατρός, μιὰ νοσοκόμα κ' ἐμεῖς οἱ τέσσερις ποὺ κρατούσαμε τὰ ἐργαλεῖα τοῦ γιατροῦ, τὰ δυὸ φορεῖα καὶ τὴν ἄσπρη σημαία τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ»—ἂν καὶ εἶτανε περιττὴ ἡ σημαία, γιατί οἱ Κοζάκοι δὲ δίνανε καμμιὰ προσοχὴ στὸ ἄγιο σύμβολο ποῦχε πάνω τῆς, μὰ χτυπούσανε τὰ «γιατρικὰ ἀποσπάσματα» ἀπαράλλαχτα καθὼς καὶ τοὺς ἐπαναστάτες.

Ζύγωναν τὰ ξημερώματα. Μιὰ γωνίτσα τοῦρανοῦ ἄρχιζε πὰ νὰ χλωμαίνει. Λίγο ἀκόμη καὶ θάροχτανε ἡ δευτέρη βάρδια τοῦ νοσοκομείου μας νὰ μᾶς ἀντικαταστήσει. Καλὰ ποὺ δὲν ἔκανε καὶ δυνατό κρῦο. Μόλις 7—8 βαθμοὶ κάτω ἀπὸ τὸ μηδενικόν. Χιόνιζε ὁμως δυνατὰ καὶ μὲς στὴ βαθεῖα σιωπὴ ποὺ βασίλευε τριγύρω (σιωπὴ ποὺ τὴν τάραζε ποῦ καὶ ποῦ καμμιὰ κανονιὰ ἀπὸ κεῖ κάτω, ποῦ ἀκόμα ξακολουθοῦσε ἡ μάχη, ἢ κἄνα δυὸ τουφεκιές τῶν Κοζάκων ποὺ φύλαγαν τοὺς πλαγινούς δρόμους) θαρροῦσα πὼς ἄκουγα ἀκόμα καὶ τὸ χιόνι ποῦπερτε στὸ πεζοδρόμι.

Ὁ γιατρός, τρομαγμένος, μισότρελλος ἀπὸ τὰ ἄγρια θεάματα ποὺ εἶδε τὴν ἡμέρα στὸ νοσοκομεῖο, κατακομματιασμένος, τριανταεξὶ ὥρες στὸ πόδι, δίχως νὰ κλείσει μάτι, δίχως μιὰ στιγμὴ νὰ ξεκουραστεῖ, εἶταν ἀκουμπισμένος πάνω στὸν τοῖχο, καὶ κάπνιζε, ὅλο κάπνιζε, τὸνα τσιγάρο πάνω στ' ἄλλο, δίχως νὰ βγάξει μιλιὰ. Οἱ ἄλλοι δυὸ σύντροφοί μου—δυὸ μαθητὲς τοῦ Ὁδείου κ' ἓνας φοιτητὴς τῆς γιατρικῆς—συζητοῦσαν γιὰ τ' ἀποτελέσματα ποὺ θᾶξε ἡ ἐπανάσταση. Ἐγὼ κάπνιζα κι' ὄνειρευόμουν τὸ γαλάζιο οὐρανὸ τῆς Ἀθήνας καὶ τὸ χρυσό, ὀλοζώντανο, λεύτερο ἥλιο τῆς.

Δίπλα μου στεκότανε ἡ νοσοκόμα, μιὰ κοπέλλα δεκάξη-δεκαφτὰ γοονῶνε, μαθήτρια κι' αὐτὴ στὸ Ὁδεῖο. Ἔτρεμε καὶ τὰ κάτασπρα δοντάκια τῆς χτυποῦσανε.

—Κοιτώνετε: τὴ ρώτησα.

* —Ὅχι... Ἔτσι τρέμω... δὲν ξέρω... Φοβάμαι!

—Τί φοβάστε: Τοὺς Κοζάκους;... Κἄνα βόλι;

—Ὅχι, τοῦπε σοβαρά, τί νὰ φοβηθῶ, ἀφοῦ δίπλα μου τόσοι δὲ φοβοῦνται: Ὅχι, δὲ φοβῶμαι τὸ θάνατο... Κάτι ἄλλο... ὑὰ θὰ... κλάσετε. Ὅχι! Ξέρετε τί φοβάμαι: Τὸ «Κόκκινο Γέλιο»... Θυμᾶστε τὸ διήγημα τοῦ Λεωνίδα Ἀντοένεφ;(**) Δὲ φαντάζεστε

*) Αὐτὴ ἡ ἱστορία εἶναι ἀληθινὴ καὶ στὶς παραμικρές της λεπτομέρειες: δ.τ. διηγοῦμαι τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου.

**) Ὁ Ἀντρέεφ, γνωστὸς Ρώσος συγγραφέας. Ἐγραψε πέρουν ἓνα διήγημα. «Τὸ Κόκκινο Γέλιο» ποὺ προσπάθησε νὰ περιγράψει σ' αὐτὸ τὴ φοβερὴ τρέλλα ποὺ παθαίνουν οἱ ἄνθρωποι πάνω στὴ λύσσα τοῦ πολέμου, σὰ μυριστοῦν αἷμα καὶ μπαρούτι.

M. A.

τί έντύπωση πού μοῦκανε κείνο τὸ διήγημα ! Τὸ διάβασα πέρσυ, πρὶ φύγῳ ἀπὸ τὸ σπίτι μου,—πρώτῃ χρονίᾳ φέτος πού βρῖσκουμαι στὴ Μόσκα—καὶ παιδί ἀκόμα, πού καλὰ καλὰ δὲν καταλάβαινε τί πρῶτα εἶναι ἡ ζωὴ—ἀγχαλὰ κι' ἀκόμα δὲν πολυκαταλαβαίνω.

»Τὸ διήγημα μοῦ ἀνοίξε καινούριους κόσμους—κατάλαβα γιατί οἱ μορφωμένοι ἄνθρωποι πού μποροῦν, ἢ πιστεύουν πὼς μποροῦνε νὰ ξεχωρίσουν τὸ Καλὸ ἀπὸ τὸ Κακό, πηγαίνουν κι' ἀλλήλοσκοτώνονται... Εἶναι μιὰ τρέλλα, μιὰ ἐπιδημία τοῦ «Κόκκινου Γέλιου». Καὶ τώρα πού βλέπω ἀδέρφια νὰ σκοτώνουν ἀδέρφια, πατέρες νὰ σκοτώνουν παιδιά... ἄντρες, γυναῖκες, παιδιά, μαννάδες... καταλαβαίνω πὼς τοὺς ἔχει πιάσει ὅλους τὸ «Κόκκινον Γέλιο», καὶ φοβάμαι, μὴ γελάσετε, φοβάμαι ὅχι πιά τὸ βόλι καὶ τὸ σπαθί, μὰ φοβάμαι κεῖνο τὸ πελώριο κεφάλι μὲ τὸ κατακόκκινον πρόσωπο καὶ τὸ ὀλάνοχιτο καὶ ὀλοκόκκινον στόμα πού γελάει, ὅλο γελάει, ὅλο γελάει...

Ξάφνου ἡ σιωπὴ ταράχτηκε ἀπὸ ἓνα στεγνόν, μὰ κοντινὸ κρότο... Τουφεκιά... Πεταχτήκαμε ὅλα τὰ παιδιά, ἔτοιμοι. Κεῖ κάτου στὸ δρόμο, μέσα στὸ σταχτὶ φῶς πού πιά ἄρχισε νὰ τρυπάει τὴ νύχτα, φάνηκε μιὰ σκιά πούτρεχε πρὸς τὸ μέρος μας. Πίσω ἀπὸ τὸ σπίτι, πούτανε κρυμμένοι οἱ Κοζάκοι, λάμπανε τρία τέσσερα φωτάκια κι' ἀκουστήκανε τρεῖς τέσσερες τουφεκιές μαζί. Ἡ σκιά σήκωσε τὰ χέρια της σὰν ἄνθρωπος πού γλιστράει ἀπάνου στὸν πάγο καὶ θέλει νὰ κρατήσῃ τὴν ἰσορροπία, κ' ἔπειτα ἔπεσε χάμου. Ὡσπὺν νὰ πετάξῃ ὁ γιατρός τὸ τσιγάρο του καὶ νὰ πάροῦμε μεις τὰ χρειαζόμενα, τὸ κορίτσι ἔτρεχε πρὸς τὸ μέρος τοῦ χτυπημένου, κι' ὅταν ἔφτασε κοντὰ του γύρισε καὶ μᾶς φώναξε :

—Γλήγορα, γλήγορα... ζεῖ ἀκόμα !

Πεταχτήκαμε κ' οἱ πέντε. Μπροστὰ ὁ γιατρός, πίσω του ἐγώ. Ξάφνου πάλι κάτι ἀστραψε μπροστὰ μου, κάτι ξεστὸ χλίανε τὸ πρόσωπό μου, κάτι σὰ δυὸ μεγάλες μύγες μὲ παράξενη βουὴ περάσανε δίπλα ἀπ' τ' αὐτιά μου... Ὁ γιατρός σταμάτησε σ' ἓνα δεύτερο μαῦρο λεκέ πού φαινότανε πάνου στ' ἄσπρο χιόνι.

—Οἱ ἄτμοι ! Τὴ σκοτώσανε !... φώναξε καὶ σηκώθηκε νὰ πᾶι στὸν ἄλλο λεκέ, στὴ σκιά δηλαδὴ πού εἶδαμε κ' ἔπεσε.

Εἴταν ἐργάτης, ὅς εἰκοσιπέντε χρονῶνε, λαθωμένος στὴ ράχη λαφριά λαθωματιά. Δυὸ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μας τὸν ξαπλώσανε στὸ φορεῖο. Ἐγώ, ὁ γιατρός κι' ὁ ἄλλος γυρίσαμε στὴ σκοτωμένη συντρόφισσά μας.

Εἴταν πεσμένη τὰνίσκελα καὶ τὰ μεγάλα της ὀλόγαλανα μάτια ἀνοιχτά, εἴτανε γυρισμένα μὲ κάποια φοβικὴ πρὸς τὸν οὐρανόν, μέσ' στὸ σταχτερό φῶς τῆς ἡμέρας πού χάραζε πιά στὰ γερά. Ὁ γιατρός τὴν ἀναποδογύρισε γιὰ νὰ βρεῖ τὴ λαθωματιά. Στ' ἄριστερό πλευρὸν ἡ ἱκετίτσα της εἴταν ὀγρή, δίπλα τὸ χιόνι μαυρισμένο—γιατὶ στὰ χαράματα μαῦρο ἔδειχνε τὸ αἷμα πάνου στὸ χιόνι.

Μᾶς ξυγώσανε κ' οἱ ἄλλοι συντρόφοι μὲ τὸ λαθωμένο κι' ἀκουπήσανε καταγῆς τὸ φορεῖο. Ὅλοι μας γονατίσαμε γύρω στὸ κορίτσι. Κανείς δὲ μιλοῦσε. Μόνο ὁ γιατρός ἔβγαλε τὸ καπέλλο του, προσκύνησε τὸ πῶμα καὶ φίλησε τὸ παιδιακήσιο προσωπάκι στὸ κούτελο. Ἐπειτα ἡ σειρὰ μας, δτι ἔκανε ὁ γιατρός.

Τὴ σηκώσαμε καὶ τὴν ξαπλώσαμε στὸ δεύτερο φορεῖο, κι' ὁ γιατρός τῆς ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ τῆς σκέπασε τὸ πρόσωπο μὲ τὸ μαντήλι του. Ἐγώ κι' ἓνας ἀπὸ τοὺς συμμαθητὲς τῆς σηκώσαμε τὸ φορεῖο, κ' οἱ ἄλλοι δυὸ σηκώσανε τ' ἄλλο φορεῖο μὲ τὸ λαθωμένο τους. Ἀπὸ πίσω ἐρχότανε ὁ γιατρός.

Καὶ σὰ στερεὴ τιμὴ στ' ἀδικοσκοτωμένο κορίτσι, οἱ Κοζάκοι πούτανε κρυμμένοι πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχο, μᾶς ῥῆξανε καταπάνου μας τρία βόλια, χωρὶς νὰ μᾶς ἀγγίξουνε αὐτὴ τὴ φορὰ.

Ἡ μικρὴ μας συντροφιά, μέσα στὴ σιωπὴ καὶ στὴν ἐρημιὰ τῆς αὐγούλας, σιγὰ σιγὰ βάδιζε πρὸς τὸ νοσοκομεῖο.

Ἐγὼ κεῖ πού σήκωνα τὸ φορεῖο κοίταζα, ὅλο κοίταζα, τὸ μαντηλοσκεπασμένο κεφαλάκι καὶ τῶβλεπα πὼς μεγάλωνε, μεγάλωνε ὅσο ποῦγινε πὶὸ μεγάλο κι' ἀπὸ τὸ φεγγάρι κι' ἀπὸ τὴ γῆς ὀλάκαιρη, καὶ τὸ πελώριο στόμα του πὼς ἀνοίγε, ὅλο κι' ἀνοίγε, καὶ ζωγράφιζε πάνου του τὸ «Κόκκινον Γέλιο».

Κ' αἰστάνθηκα πὼς μέσα μου ξυπνοῦσε ἓνα μῖσος πού μοῦσφιγγε τὸ λαιμό, πού μ' ἔπνιγε....

Μόσκα 18 τοῦ Δεκεμβρίου. 1905

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ

Τὸ πὼς ξεκίνησε, πού πᾶι ; οὔτε κι' αὐτὸς δὲν ἔρει. σέ ποιὶ ἀκρογῶνία θὰ βρεθῇ. σέ ποιὶ θ' ἀράξῃ μέρη Βίρκα ἀκυβέρνητη τραβᾶι. ὅπου τὴν πᾶι τ' ἀγέρι.

Κ' ἡ ψεύτρα ἡ πλάση τὸν γελάει· μαγεῦτρα, ξελονιάστρα ! Βλέπει παλάτια στοὺς βυθοὺς καὶ μαγεμένα κῆστρα. Βρίσκει ψυχὴ στὰ λούλουδα· κι' ὅλο μιλεῖ μὲ τ' ἄστρα.

Τ' ἀνέγγιχτο· τ' ἀθώρητο μὲ μυῖς μπροστὰ του φέγγε Ὁ ἓνας γιὰ μάγο τὸν θεωρεῖ, κι' ὁ ἄλλος τρελλὸ τὸν παίρνει. Κι' ὅμως θερίζουνε κρυφά : ὅτι ὁ τρελλὸς τοὺς σπέρνει.

Μ' ἓνα ἔνειρο γεννήθηκε· θέλει νὰ τὸ ἀναστήσῃ κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ τ' ἀναζητᾶι σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση. Μὰ ὅλο μακραίνει τ' ὄνειρο, θαμπώνει. ὥς πού νι σβύσῃ.

Ἀητὸς πού παίρνει πέταμα στὰ ὕψη τ' ἀπαρθένα καὶ μὲς τ' ἀστραποπέλεκτο· κ' ἡ μοῖρα του εἶναι—ὀϊμένα—νὶ πέφτει κάτω μὲτ' ἑλπίδα μὲ τὰ φτερά σπαταμένα.

Σύρα. Μάϊος.

ΛΑΥΡΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΤΟΝ ΠΟΡΦΥΡΑ

Σὰν κοροντιάλε οἱ στίχοι του μὲ τὴ σταλαγματιά.

Θεὲ μου ! Τί ταιγκουνιά !

Καὶ τώρα τ' ἀποφάσισε βιβλίο νὰ τοὺς βγάλῃ.

Χριστέ μου ! Τί σπατάλῃ !

ΣΤΟ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

Μέσ' στῶν Ἀρχαίων τὰ χαρτιά κι' ἂν ρέβης καὶ σκο-
(νίξεσαι,

Βουτᾶς στῶν νέων τίς ρεβύ, δροσίξεις καὶ δροσίξε-
(σαι.

ΑΠΟΚΑΥΚΟΣ